

Autizmus Alapítvány

1089 Budapest, Delej u. 24-26.; Levélcím: 1426 Budapest, Pf. 68.

Tel/fax: 210-4364; 314-2859

Web: www.autizmus.hu; E-mail: autizmus@autizmus.hu

Szakmai Beszámoló

az Autizmus Alapítvány 2019. évi működéséről

Jelen szakmai beszámoló az Emberi Erőforrások Minisztériuma 10316-3/2019/KOZNEVIG számú Támogatói Okirat alapján nyújtott támogatásához kapcsolódóan mutatja be az Autizmus Alapítvány tevékenységeit.

A **Minisztériumtól 2019-ben 30,8 millió forint** költségvetési támogatás érkezett, mely megegyezik az előző évben kapott összeggel.

Ezt, mint a korábbi években is, modellintézményeink működésének fenntartásában, valamint szakemberképzési, szupervíziós, ismeretterjesztési és tanácsadói feladataink ellátásában használtuk fel, az ezekben felmerülő bér- és bérjellegű költségeink egy részének fedezetére.

Az Autizmus Alapítvány fennállásának 30. évfordulóját ünnepelte 2019-ben. Ez alkalomból alapítványunk megkapta az „Esélyteremtésért Díjat”.

A kerek évforduló a vissza- és előre tekintésre, számadásra, a jövő tervezésére, megújulásra egyaránt biztatta szakmai közösségünket. Jubileumi rendezvényünkön jelenlegi és volt munkatársaink, szülők, autizmussal élő barátaink, hazai és nemzetközi szakmai partnereink ünnepeltek velünk. Nagy örömmel tettük közzé többek között Prof. Uta Frith gondolatait, mellyel köszöntötte főigazgatónkat:

„Dear Anna,

I am sending my warm wishes to Budapest for the 30-year anniversary celebration of the Autism Foundation! I have wonderful memories of being with you five years ago, visiting the school and being overwhelmed by the astonishing work that you have been doing.

All the best for a fruitful future of the Autism Foundation!

Uta

Kedves Anna!

Legmelegebb üdvözetemet küldöm Budapestre az Autizmus Alapítvány működésének 30. évfordulója alkalmából! Nagyon szép emlékeim vannak arról, amikor öt évvel ezelőtt meglátogattam az iskolát és le voltam nyűgözve az ott folyó elképesztő munkától.

Minden jót és eredményes/sikeres jövőt kívánok az Autizmus Alapítványnak! Uta”

Az Autisták Országos Szövetségével és más szervezetekkel szakmai együttműködésünk változatlanul szoros, rendszeres. 2019-ben a következő országos módszertani feladatokban vettünk részt:

- az SNI Irányelv frissítése
- az AOSZ oktatási munkacsoportja számára szakértői feladatok ellátása
- részvétel a Szociális Irányelv kimunkálásában
- az Egészségügyi Irányelv frissítése

E mellett a MAGYE autizmus szakosztályában szintén aktív szerepet vállaltunk a szakterülettel kapcsolatos feladatok ellátásában.

2019. szeptemberében 6 kollégánk az Ambulanciáról, 3 kollégánk az általános iskolából vett részt a 12. Autism Europe Kongresszuson, Nizzában. A kongresszuson szerzett információkat, ismereteket munkatársaink több országos rendezvényen is megosztották 2019 utolsó negyedévében.

Folytatódott fundraising programokban történő aktív részvételünk: 2018 áprilisától él regisztrációnk a Jó Ügyekért online követes adománygyűjtő felületen, mint Jó Ügy gazdája; illetve a Randy Hardcore Event Managementtel közösen 2019. november 8-án jótékonyági koncertet szerveztünk.

Módszertani Központunk munkája szerteágazó. Szolgáltatásainkat a felhasználók igényeihez igazítjuk, folyamatosan biztosítva a visszajelzés lehetőségét. Az oktatásügy, az egészségügy és a szociális területen működő intézményeink munkatársai valós igényekkel, élethelyzetekkel találkoznak mindennapi munkájuk során. A közvetve és közvetlenül több ezer családdal való kapcsolattartás tapasztalatainak felhasználásával módszertani központunk hiteles, szükséglet alapú támogatást nyújt a meglévő képzések megvalósításával, a módszertani fejlesztésekkel, a nagy részben külső szakmai kooperációban végzett kutatásokban való részvétellel, országos szakmai hálózatunkban való információterjesztéssel, valamint az autizmus szakirányt végző gyógypedagógus hallgatók képzésében.

Kiemelt figyelmet fordítottunk arra, hogy munkatársaink megjelenését különböző támogatási, tanácsadási formák, keretek között tegyük elérhetővé, hiszen az autizmus sokszínűségéből adódóan változatosan gazdag a segítségnyújtás, ellátás lehetséges útja.

A szakemberképzés területén tanfolyamaink és felsőoktatásban folytatott munkánk jelentősen bővült:

Az ELTE BGGYK autizmus-specifikus BA és posztgraduális képzéseinek folyamatos létszám bővülésével egyre több hallgatót fogadunk különböző keretek között és az Alapítvány egyre több munkatársa vonódik be a képzések megvalósításába. Szakpedagógiai és terepgyakorlaton összesen 112 hallgató vett részt.

A Semmelweis Egyetem klinikai szakpszichológus szakképzésében és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának Fejlődés-és Klinikai Gyermekpszichológia mesterképzésében 10 főnek biztosítottunk gyakorlóléhelyet.

Különböző tanfolyamainkon, képzéseinken, hospitálásokon idén mintegy 700 szakember és szülő vett részt, mely az előző évekhez képest jelentős növekedést jelent. (Erről részletes beszámoló olvasható a módszertani-oktatási-szervezési csoport működéséről szóló részben).

Folytattuk szakmai ismeretterjesztő tevékenységünket, számos helyen tartottunk felkérésre előadást, szülői klubot, konzultációt.

Szakmai beszámolónkban ismertetjük az Autizmus Alapítvány működését, egységenként áttekintjük a közvetlen és közvetett ellátás területén 2019-ben végzett munkát: ezen belül kiemelten egyes intézményeink direkt ellátás területén végzett feladatait, eredményeit.

Beszámoló a módszertani munkáról

Hagyományosan minden esztendőben rendezünk olyan szakmai napot, mely országos szinten nyújt az autizmus ellátásban munkálkodók számára módszertani tájékoztatást, kapcsolatépítési- és ápolási lehetőséget. E jól működő hálózati keretben adtunk teret a jubileumi ünneplésnek. A legfrissebb szakmai újdonságokról szóló áttekintés mellett az Autizmus Alapítvány 30 éves működésének felidezésében régi és jelenlegi kollégáink vettek részt. Az esemény nem mindennapi körülmények közt, 2019. november 8-án, a Trip hajón 128 fő részvételével zajlott. Itt mutattuk be nagy örömmel módszertani műhelyünk újdonságát, a „Meséld el!” társasjátékot. Alapítványunk szakemberei hosszú évek gyakorlati tapasztalatait sűrítették e táblajáték keretei közé. Az érintett személyek, a pedagógusok és családtagok informális visszajelzései alapján nagy sikerrel használják oktatási és családi környezetben is a szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő eszközt. Az ünnepség lehetőséget biztosított autizmusban érintett egykori és jelenlegi tanítványaink képzőművészeti alkotásainak kiállítására.

A módszertani feladataink sorában idén is hangsúlyos szerepet kapott a képzéseink megszervezése, megvalósítása. Különösen intenzív volt az őszi félév, a nagy érdeklődésre való tekintettel a két alapismereteket nyújtó tanfolyamunkat (Alapozó és Inkluzív) kétszer is megtartottuk. Akkreditált tanfolyamainkon 376 fő, egynapos képzéseinkkel 286 fő vett részt. A képzések szervezésekor, a megvalósítás tervezésében szoros kapcsolatot tartunk számos Tankerületi Központtal. 2019-ben szakembereink újra eljutottak az ország több nagyvárosába, településére. Szülőket, szakembereket támogató szakmai alkalmakat tartottunk a következő helyszíneken: Budapest, Balatonendréd, Sopron, Debrecen, Környe, Tata, Százhalombatta, Érd, Gyömrő, Békés, Gyöngyös, Veszprém, Szolnok, Tiszaföldvár Homok, Dunaharaszti, Pécs és Kecskemét. Az Erdélyi Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének meghívására szakmai előadást tartottunk Kolozsváron október 12-én.

Az alábbiakban a szakmai tevékenységeink tételes felsorolása következik.

Autizmussal élő gyermekek, tanulók inkluzív nevelésének-oktatásának alapjai „Alapozó tanfolyam”		
Helyszín, időpont	Létszám	Elégedettség
Budapest, 2019. március 18-22.	33 fő	4,55 – 5,00
Budapest, 2019. április 1-5.	34 fő	4,48 – 4,97
Budapest, 2019. október 7-11.	34 fő	4,32 – 5,00
Budapest, 2019. október 14-18.	27 fő	4,56 – 5,00
Békés, 2019. augusztus 26-29.	20 fő	4,58 – 5,00
Összes résztvevő	148 fő	

Autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek fejlesztése „Haladó tanfolyam”		
Helyszín, időpont	Létszám	Elégedettség
Budapest, 2019. május 13-17.	34 fő	4,58 – 5,00
Budapest, 2019. december 2-6.	33 fő	4,64 – 5,00
Gyöngyös, 2019. június 25-28.	23 fő	4,13 – 4,91
Tata, 2019. október 1-2., 21-22.	18 fő	4,53 – 5,00
Összes résztvevő	108 fő	

Autizmussal élő gyermekek, tanulók inkluzív nevelésének-oktatásának alapjai „Inkluzív tanfolyam”		
Helyszín, időpont	Létszám	Elégedettség
Budapest, 2019. április 8-12.	32 fő	4,03 – 5,00
Budapest, 2019. november 11-15.	29 fő	4,38 – 4,97
Budapest, 2019. november 18-22.	31 fő	5,52 – 5,00
Tata, 2019. május 6-7., 22-23.	28 fő	4,52 – 5,00
Összes résztvevő	120 fő	

Egynapos, tematikus képzések			
Képzés neve	helyszín, dátum	Létszám	Elégedettség
Én-könyv és Napló készítése: gyakorlati tréning autizmus-specifikus eszközök alkalmazásáról	Budapest, 2019. február 22.	11 fő	4,78 – 5,00
Kihívást jelentő viselkedések befolyásolásának lehetőségei és technikái	Budapest, 2019. március 1.	21 fő	4,00 – 5,00
Nem, vagy alig beszélő gyermekek és felnőttek kommunikációjának fejlesztése	Budapest, 2019. március 8.	12 fő	4,42 – 5,00
Struktúra és vizuális segítség a mindennapokban-napirendek, folyamatábrák, fejlesztő feladatok egyénre szabott elkészítése	Budapest, 2019. március 29.	15 fő	3,73 – 5,00
Autizmussal élő gyermek, tanuló a többségi intézményekben	Budapest, 2019. május 24.	21 fő	4,16 – 5,00
Étkezési zavarok befolyásolásának lehetőségei és technikái	Budapest, 2019. május 31.	11 fő	4,00 – 4,90
A szobatisztaság kialakulásának támogatása autizmussal élő személyek ellátása során	Budapest, 2019. június 7.	12 fő	4,17 – 5,00
Motiválhatóság és jutalmazás - Gyakorlati program a jutalmazási rendszer kialakításáról	Budapest, 2019. november 29.	12 fő	4,18 – 4,82
Nem, vagy alig beszélő gyermekek és felnőttek kommunikációjának fejlesztése	Budapest, 2019. december 13.	9 fő	4,29 – 5,00
Kihívást jelentő viselkedések befolyásolásának lehetőségei és technikái	Békés, 2019. május 2.	24 fő	
Autizmussal élő gyermek, tanuló a többségi intézményekben	Békés, 2019. június 18.	24 fő	
Autizmussal élő gyermek, tanuló a többségi intézményekben	Veszprém, 2019. augusztus 23.	18 fő	
Kihívást jelentő viselkedések	Tiszaföldvár, 2019.	24 fő	

befolyásolásának lehetőségei és technikái	szeptember 18.		
Motiválhatóság és jutalmazás - Gyakorlati program a jutalmazási rendszer kialakításáról	Tiszaföldvár, 2019. szeptember 25.	24 fő	
Én-könyv és Napló készítése: gyakorlati tréning autizmus-specifikus eszközök alkalmazásáról	Tiszaföldvár, 2019. október 11.	24 fő	
Nem, vagy alig beszélő gyermekek és felnőttek kommunikációjának fejlesztése	Tiszaföldvár, 2019. október 18.	24 fő	
Összes résztvevő	2019.	286 fő	

A szakmai műhely egyéb tevékenységei
2019. január 9. Szupervízió nyújtása az AOSZ által szervezett Modellprogram keretében
2019. január 18. Mentorálás a Balatonendrédi Általános Iskolában
2019. február 8. Tanácsadás Sopronban a Bánfalvi Óvoda Kindergarter Wandorfban
2019. február 21. Előadás Budapesten a XVIII. kerületi Pedagógiai Szakszolgálatban
2019. március 2. Előadás Debrecenben a Református Hittudományi Egyetemen
2019. március 6. Előadás Budapesten a Reménysugár Habilitációs Intézetben
2019. március 11. Mentorálás Környén a Kisfaludy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában
2019. március 27. Előadás Tatán az Esőemberekért Egyesületben
2019. március 28. Előadás Budapesten a XVIII. kerületi Pedagógiai Szakszolgálatban
2019. március 29. Előadás Százhalombattán a Szülők Fóruma Egyesület által szervezett konferencián
2019. április 5.

Előadás Százhalombattán a Szülők Fóruma Egyesület által szervezett konferencián
2019. április 5. Előadás Érden a Szülők Fóruma Egyesület által szervezett konferencián
2019. április 25. Mentorálás Budapesten a Prizma Általános Iskola és Óvoda, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben
2019. május 29. Előadás Gyömrőn a Gyömrői Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskolában
2019. május 6. Előadás Tatán az Esőemberekért Egyesületben
2019. május 30. Mentorálás Gyöngyösön az Autista Segítő Központban
2019. június 14. Mentorálás Gyöngyösön az Autista Segítő Központban
2019. június 18-19. Képzés Budapesten az AOSZ által szervezett Info-Pont irodák munkatársai részére
2019. június 26. Mentorálás Környén a Kisfaludy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában
2019. szeptember 20. Szülői Klub Dunaharasztn a Mozaik Egyesület szervezésében
2019. szeptember 26. Előadás Pécsen az UNESCO által alapított Tanuló város-tanuló régió programsorozaton
2019. október 4. Szülői Klub Dunaharasztn a Mozaik Egyesület szervezésében
2019. október 5. Előadás Budapesten a Nem adom fel! Alapítvány konferenciáján
2019. október 14. Előadás Budapesten a Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnáziumban
2019. október 14.

Szülői Klub Budapesten a SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben
2019. november 4. Mentorálás Környén a Kisfaludy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában
2019. november 15. Szülői Klub Budapesten a SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben
2019. november 22. Szülői Klub Dunaharasztin a Mozaik Egyesület szervezésében
2019. november 25. Előadás Kecskeméten a Kecskeméti Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben
2019. november 29. Érzékenyítő előadás Budapesten, Pestszentlőrincen a Kerekerdő óvodában
2019. december 5. Előadás Szolnokon a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottságnál
2019. december 7. Érzékenyítő előadás Budapesten, Pestszentlőrincen a Zöldliget óvodában
2019. december 13. Szülői Klub Dunaharasztin a Mozaik Egyesület szervezésében

Az ELTE BGGYK hallgatóinak jelenléte az Autizmus Alapítvány intézményegységeiben		
	2018/2019 tavaszi félév	2019/2020 őszi félév
Autizmus Alapítvány Általános Iskolájában	51 fő	86 fő (közülük 35 hallgató az Ambulancián is megfordult; 4 hallgató pedig 2 gyakorlatvezetőnél osztott óraszámában teljesítette a gyakorlatot)
Autizmus Alapítvány Felnőtt csoportjában	26 fő	29 fő
Autizmus Alapítvány Ambulanciáján	6 fő	36 fő
Összesen:	83 fő	tényleges: 112 fő

Beszámoló az Autizmus Alapítvány Általános Iskolájának munkájáról

Az intézmény külső kapcsolatai kiterjedtek, meghatározó szerepet töltenek be az autizmus spektrumzavarral kapcsolatos tudományos, szakmai fejlesztésekben, hatásuk az érdekvédelem területén is jelentős.

2019-ben folytatódott az intézmény infrastruktúrájának és eszközparkjának fejlesztése. 2019 nyarán a felső tagozaton fürdőszobafelújítás, a padlózat cseréje, festés-mázolás és a bútorzat részleges cseréje valósult meg. Szintén jelentősen bővült a szenzomotoros fejlesztőeszközök köre a következőkkel: fiziko-aktív labdák, egyensúlyozó korongok, masszírozószőnyeg szett, tányérbóják, bújócskacsövek, nagyméretű rollerek, billenő egyensúlyozó készlet, tornaszőnyegek, skoog 2.0 music készülék, repülőgép tapintófal, pedálroller fogantyúval, optikai szálak világító gubanc, világító nagylabdák, csörgő nagylabda, nagy színváltó labda, világítópötyyi, lépegetők, gördeszkák, tányérbóják, tüskelabdák. Kibővült eszköztárunk bármely fejlődési szinten, egyéni és csoportos helyzetben is alkalmazható.

A felújítások és eszközbeszerzések az Út a Mosolyért Alapítvány és a Nexon támogatásának köszönhetően valósulhattak meg.

Az intézmény alapvető jellemzője a belső szakmai fejlesztőmunka, amelynek alapja a szakemberek együttműködése. A jó gyakorlatok megosztása, az autizmus-specifikus tudás átadása továbbképzések, konzultációk, hospitálások formájában országos szinten biztosított.

Iskolánk továbbra is országos modell-intézményként működik, folyamatosan fogadva az autizmus-specifikus ellátást nyújtó, vagy az ilyen típusú ellátásra készülő szakmai partnereket. Az elmúlt évekhez hasonlóan igen nagy létszámú hospitálót fogadtunk, mintegy 180 szakember és szülő látogatta meg intézményünket.

Az iskola ezen felül továbbra is gyakorlóléhelyet biztosít az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának posztgraduális és BA szintű autizmus kurzusai számára és egyéb felsőoktatási/oktatási intézményekből is rendszeresen fogad hallgatókat.

I. Az intézményben ellátott gyermekek, tanulók köre

A beszámoló évében 22 gyermek egyéni és kiscsoportos autizmus-specifikus fejlesztése valósult meg. 2019-ben a következő osztályok működnek: 1 összevont alsó tagozatos osztály, 2 összevont felső tagozatos osztály. Az osztályokat további csoportokra bontottuk a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelően. A tanulócsoporthoz létszáma: 3-5 fő, egy gyermeket 1:1 helyzetben látunk el súlyos stresszkezelési nehézségei miatt, mely önsértő és agresszív viselkedésben nyilvánul meg. A 2019/2020-as tanévben két elsős kisgyermeket tudtunk felvenni miután a távozó tanulók egyéni, átmenetet segítő terve sikeresen megvalósult.

A családokkal való együttműködés igen szoros, napi rendszerességgel konzultálunk, illetve a gyermeket szükség esetén otthoni környezetében is megfigyeljük és tanácsokat adunk a felmerült problémák megoldásához.

Az utóbbi évek tendenciája, hogy iskolánkban egyre komplexebb, súlyosabb problémákkal jelentkeznek a családok, így az új tanévben érkezett tanulók is nagy szakmai kihívást jelentettek számunkra.

Tanulóinknak mintegy fele tanúsít olyan kihívást jelentő viselkedéseket, melyek másokra vagy önmagukra nézve veszélyesek lehetnek, így munkánk során igen nagy hangsúlyt kap a viselkedések szisztematikus feltérképezése, elemzése, valamint a problémás viselkedések megelőzése, kezelése.

2019 májusában megvalósítottuk szokásos, tatai erdei iskolai programunkat az Innerwheel Klub támogatásával.

II. Az intézmény munkatársai

Intézményünk szakember ellátottsága kifejezetten magas szintű, akár az itt dolgozó kollégák képzettségét, akár létszámát tekintjük, ugyanakkor elmondható, hogy arányaiban megváltozott a tantestület összetétele, az utóbbi években több kevésbé tapasztalt, fiatal munkatárssal dolgozunk, így a belső továbbképzés, szupervízió jelentős feladatunk. A 2019/2020-as tanévben fontos volt új munkatársaink integrálása a team munkába, hiszen négy új gyógypedagógiai asszisztens érkezett.

2019-ben 6 főállású és 3 részmunkaidős gyógypedagógus és 7 gyógypedagógiai asszisztens vett részt a gyermekek közvetlen ellátásában és a módszertani feladatok megvalósításában.

A munkatársak közül nyolc gyógypedagógus már rendelkezik autizmus szakirányú diplomával, egy kollégánk esetében pedig folyamatban van a szakirányú végzettség megszerzése.

Vezető munkatársaink oktatóként és gyakorlatvezetőként is dolgoznak ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar BA szintű és posztgraduális autizmus kurzusában.

A fentiekén kívül nagyon fontosnak tartjuk az intézményen belüli és kívüli módszertani továbbképzést, rendszeres esetmegbeszélést. Szakmai szupervízorként és a módszertani fejlesztések tervezésében, megvalósításában Havasi Ágnes, az ELTE BGGYK autizmus szakirányának oktatója működött közre.

Önkéntesek bevonása

Ebben az évben is több önkéntest fogadtunk. Önkénteseink más intézményekben dolgozó szakemberek, illetve autizmus szakirányon tanuló hallgatók voltak. Segítségüket munkánk legkülönbözőbb területein vesszük igénybe, így például a külső programok megvalósításában, egyedi taneszközök elkészítésében és karbantartásában. Az önkéntesek segítségük fejében autizmussal kapcsolatos elméleti és gyakorlati tudásra tehetnek szert.

III. Iskolánk rendszeres szakmai tevékenységei:

- Az iskola szakemberei további gyermekek esetében *gyógypedagógiai gondozást, egyéni fejlesztést és tanácsadást* látnak el az Ambulanciával kooperációban. Folyamatos feladat a *szakmai, módszertani tapasztalatok továbbadása* szakemberek és szülők számára. Ebben az évben többek között részt vettünk az AOSZ modellprogramjának kidolgozásában: otthoni segítők képzése – tananyag kidolgozás és a képzés megvalósítása.
- Intenzíven fejlesztjük az autizmussal élő gyermekek nevelése-oktatása során alkalmazható módszertani eszköztárat, így pl. keressük a videó-modell technika egyedi alkalmazási lehetőségét. Szintén bővülnek az autizmus-specifikus szoftverek bevezetésével kapcsolatos tapasztalatok, folyamatban van az előnyök és lehetséges hátrányok mérlegelése. Iskolánk várhatóan tesztelő intézmény lesz a DATA projektben. (további információk: data.aosz.hu)

- Folyamatosan tájékoztatást nyújtunk az autizmussal kapcsolatos szakirodalomról, jogszabályi háttérrel, a minőségi ellátáshoz szükséges szakmai és szervezési keretéről. Autizmus-specifikus fejlesztési terveket, taneszköz-mintákat bocsátunk rendelkezésre, segítséget nyújtunk a helyi tantervek autizmusra vonatkozó részeinek kimunkálásában.

Az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának szakmai munkájáról

Az Autizmus Alapítvány Ambulanciája pszichiátriai, valamint gyermek- és ifjúságpszichiátriai területen működő, komplex szolgáltatásokat nyújtó intézmény. Gondozói feladatait az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral szerződéses viszonyban, szakrendelői és a közvetlen ellátáson túli szakmai feladatait az Autizmus Alapítvány támogatásával látja el.

Az ambulancia szolgáltatásai a diagnosztikától a beavatkozásig a nemzetközi ajánlásoknak megfelelő, bizonyítékokon alapuló módszertanon és eszköztáron alapulnak. Munkatársai aktív szerepet vállalnak a hazai diagnosztikus- és terápiás eszköztár fejlesztésében, oktatásban, kutatásban, munkájuk hazai- és nemzetközi szinten való bemutatásában.

I. Az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának szakmai tevékenységei

(1) Szakrendelői- és Gondozóintézményi Ambuláns Ellátás (Részletesen lásd II. pont).

Egyre nagyobb kihívás ambulanciánk számára klienskörünk nagyarányú bővülése, 2018-ban átléptük a 4000 nyilvántartott kliens számot. Tevékenységünk legnagyobb részét ezen érintettek és családjaik ellátása jelenti: elsősorban kontrollvizsgálat, tanácsadás, szülő- és szakember-konzultáció, pszichoedukációs tréning, terápiás szupervízió keretében. Ugyanakkor számos közoktatáshoz, szociális ellátáshoz köthető feladatot is felvállalunk, amennyiben a kliensek érdeke ezt megkívánja. Nagy számban végzünk diagnosztikus kivizsgálást minden életkorban. Intenzív, személyre szabott szupervíziós támogatást biztosítunk a Terápiás Centrumban egyéni- és csoportos terápiába járó, ambulanciánk gondozásában lévő gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára.

(2) Kutatás, publikációk, ismeretterjesztés:

2019-ben továbbra is az autizmus spektrum zavarok felnőttkori klinikai képével kapcsolatos kutatás és szakmai ismeretterjesztő munka volt fókuszban. A témában előadást tartottunk az Autism Europe 12. Nemzetközi Kongresszusán, valamint az orvostovábbképzés (OFTEX) kötelező szintentartó tanfolyamán.

Kovács Anna, Németh Krisztina (2019). Looking back at the diagnostic process after 20 years: two case studies of adult female patients with past and present first hand diagnostic recording. 12th Autism Europe Congress, Nizza.

Németh Krisztina (2019). Az autizmus spektrum zavarok gyermek-és felnőttkori diagnosztikájának aktuális kérdései. Előadás a Semmelweis Egyetem Szak és Továbbképzési Központjának kötelező szintentartó tanfolyamán.

(3) Bemutató intézményi feladatok:

(3.1.) Ambulanciánk egyben *bemutató oktatási intézmény*ként is működik, ahol különböző felsőoktatási-, továbbképzési- és ellátó intézményekből fogadunk látogatókat rendszeres gyakorlati vagy alkalmi hospitálási lehetőséget biztosítva. Az ELTE BGGYK autizmus-spektrum zavarok pedagógiája szak és szakirányú továbbképzésében, a Semmelweis Egyetem Klinikai Pszichológia Szakképzésébe, valamint az ELTE PPK Fejlődés-és Klinikai Gyermekpszichológia mesterképzésében magyar és angol nyelven gyakorlóléhelyet biztosítunk.

2019-ban összesen 85 látogatót fogadtunk.

(3.2.) További oktatási tevékenységek az ELTE BGGYK *posztgraduális szakirányú továbbképzésében* pszichológiai és pedagógiai tantárgyak oktatása, valamint a Semmelweis Egyetem Klinikai Pszichológia Szakképzésében kognitív terápiás szupervízió biztosítása.

(4) Szakmai szupervízió biztosítása

Ambulanciánk szakemberei rendszeres *szupervíziót* biztosítanak az Autizmus Alapítvány Terápiás Centrumában-, Általános Iskolájában-, Felnőtt Csoportjában- és Felnőtt Klubjában dolgozó munkatársak számára, és igény szerint külső szakembereknek.

(5) Továbbképzés, együttműködés

Az Autizmus Alapítvány kiemelt figyelmet fordít munkatársainak belső képzésére és külső képzési lehetőségek biztosítására, mind a szakmai fejlődés előmozdítása érdekében, mind a hosszabb távú mentálhigiénés védelem szempontjából. Hasonlóképp kiemelt figyelemmel kezeli a szakmai partnerekkel, valamint a társszakmákkal való együttműködés kialakítását és fenntartását.

2019-ben két munkatársunk szakvizsgázott: klinikai és mentálhigiéniai gyermek-és ifjúságpszichiátriai szakpszichológus, illetve pszichoterapeuta szakképesítéseket szereztek.

2019. szeptember 13-15-én 6 kollégánk tudott részt venni a 12. Autism Europe Konferencián, Nizzában.

Az intézményen belül rendszeresen zajlanak módszertani továbbképzések.

II. Az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának szolgáltatásai és betegforgalmi adatai

II.1. Szolgáltatások

(1) *Diagnosztikus kivizsgálás* gyermek- és felnőttkorban.

A kivizsgálást interdiszciplináris team végzi (pszichiáter, pszichológus/gyógy pedagógus, főorvosi szupervízió mellett), célja az autizmus spektrum zavar igazolása vagy kizárása, valamint

a lehetséges járulékos pszichiátriai zavarok feltérképezése. A diagnosztikai kivizsgálás alapja a gyermek vagy felnőtt fejlődésének és viselkedésének részletes feltárása, felmérése pszichiátriai/pszichológiai/pedagógiai módszerek, standard diagnosztikus- és felmérő eszközök segítségével. A diagnózis- és a lehetséges beavatkozások részletes megvitatásra kerülnek a családdal, felnőttkorban az érintett klienssel, a tapasztalatokat és javaslatokat írásos szakvéleményben rögzítjük. A kivizsgálások átlagosan 3 alkalmat jelentenek, alkalmanként pedig körülbelül két órát vesznek igénybe.

(2) *Gondozásba-vételi vizsgálat* gyermek- és felnőttkorban.

A gondozásba-vételt autizmus szakmai team (pszichiáter/pszichológus/gyógy pedagógus, főorvosi szupervízió mellett) végzi, célja, hogy azok a gyermekek/felnőttek is hosszú távú gondozásban részesülhessenek, akik a szakmai standardoknak megfelelően felállított autizmus-spektrum zavar diagnózissal érkeznek, és ezt a család, illetve felnőttkorban maga az érintett is elfogadja. A gondozásba vételről írásos szakvélemény készül. A gondozásba-vételi vizsgálatok azonos szakemberigény és alkalmankénti időtartam mellett kevesebb, általában 1-2 vizsgálati alkalmat jelentenek.

(3) *Kontrollvizsgálat* gyermek- és felnőttkorban.

Autizmus szakmai team vagy szakember végzi (pszichiáter/pszichológus/gyógy pedagógus, főorvosi szupervízió mellett), célja a gyermek fejlődésének követése, felnőttkorban az állapotváltozás monitorozása, az aktuális kérdések megvitatása, javaslattétel a megfelelő ellátásra, annak szakmai tartalmaira.

(4) *Konzultáció családoknak*

A szülőket vagy más családtagokat egyénre szabottan segítjük az autizmus természetének megértésében, abban, hogy az otthoni környezetet és saját viselkedésüket is képesek legyenek gyermekük speciális igényeinek megfelelően módosítani. A viselkedési problémák specifikus eszközökkel való hatékony kezelésére konkrét javaslatokat teszünk.

(5) *Konzultáció szakembereknek*

Célja a gyermekkel/felnőttel rendszeresen foglalkozó szakemberek (pl. tanár, óvónő, gyógy pedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, lakóotthon munkatársa) felkészítése az autizmussal élő kliens fogadására, ellátására az autizmus-specifikus szemlélet, módszertan bemutatásával, konkrét, egyénre szabott tanácsadással.

(6) *Problémaorientált pszichoedukációs tréning*

Célzott, az autizmus spektrum zavarokban jellemző problématerületekre, valamint beavatkozási módokra (pl. étkezési nehézségek, problémás viselkedés, vizuális segítség alkalmazása) fókuszáló csoportos ellátási forma szülők és/vagy a gyermekkel foglalkozó szakemberek számára.

(7) *Ambuláns egyéni terápiák*

Ambulanciánkon elérhető autizmus-specifikus beavatkozások tartalmi szempontból - a kliens életkorához és szükségleteihez, valamint a terápiát végző szakember képzettségéhez igazodva – autizmus - specifikus fejlesztést, autizmus - specifikus életvezetési tanácsadást, illetve szupportív pszichoterápiát, vagy szintén autizmus - specifikus kognitív viselkedésterápiát jelentenek.

(8) Felnőtt Klub

A 90-es évek elejétől folyamatosan működő Klub taglétszáma mintegy 20 fő, a szülőcsoporton átlagosan 10 szülő vesz részt. A Klub olyan autizmussal élő kamaszok, felnőttek és szülei számára nyújt szolgáltatást, akik egyébként nem részesülnének specifikus támogatásban.

(9) Közoktatás területéhez (is) kapcsolható szolgáltatások.

A gyermek kognitív profiljának részletes feltérképezése, melynek része az értelmi képességek és/vagy adaptív szint felmérése standard intelligenciatesztekkel, kérdőíves, illetve interjú alapú eljárásokkal, valamint a tanulási képességek (taníthatóság, tanulási stílus, figyelem, együttműködés, stb.), részletes felmérése és a fejlesztési területek átfogó feltérképezése. Ezek alapján a szakmai team ajánlást tesz a gyermek intézményes elhelyezésével, a beiskolázás formájával, illetve az egyénre szabott autizmus-specifikus fejlesztéssel kapcsolatban.

Ambulanciánk rendszeres kapcsolatot tart fenn az országban működő Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságokkal, elsősorban az egyes gyermek esetében felmerülő konkrét beiskolázási kérdések megvitatása miatt. A konzultációk ugyanakkor lehetőséget adnak általános problémák megbeszélésére, kölcsönös információ cserére, az autizmussal élő gyermekek speciális közoktatási igényeinek megvitatására.

(10) Szociális gondozás területéhez (is) kapcsolódó szolgáltatások:

A családokat részletes információkkal látjuk el az igénybe vehető szociális juttatásokról és az ezt megalapozó törvényi háttérrel. Szükség szerint hivatalos igazolásokat és útmutatókat adunk ki, illetve az ügyintézésben is segítjük a családokat.

Felnőttkorban a diagnózisról szóló igazolás és javaslat mellett az autonómia szint meghatározására irányuló vizsgálat (Vineland II Adaptív Viselkedést mérő Skála) is igyekszünk hozzájárulni a felnőttek komplex állapotfelméréséhez.

II.2. Betegforgalmi adatok

Nyilvántartott kliensek száma: 4590 fő, aktív gondozottak száma: 4315 fő (2019. december 31-i adatok).

2019-ben összesen 3740 esemény történt.

Megnevezés	esemény (alkalom)
Első, diagnosztikus vizsgálat + gondozásba vételi vizsgálat	301
Vizsgálat folytatása, kivizsgáláshoz kapcsolódó formális felmérés pl. Autizmus Diagnosztikus Interjú, Autizmus Diagnosztikus Obszervációs Séma, Intelligenciatesztek	431
Kontrollvizsgálat, kontrollvizsgálaton történő pszichológiai felmérés	415
Vineland Adaptív Viselkedési Skála	63

Diagnózis- megbeszélés	271
Tanácsadás, konzultáció	189
Egyéni terápiás ülés, egyéni terápiás üléshez kapcsolódó szupervíziós ülés	1472
Pszichoedukációs tréning	598

III. Személyi feltételek

- 1 fő gyermek- és ifjúságpszichiáter, főorvos, teljes munkaidő
- 1 fő pszichiáter, félállás
- 1 fő klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus, pszichoterapeuta, ambulancia-vezető, teljes munkaidő
- 2 fő klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus, teljes munkaidő
- 1 fő klinikai és mentálhigiéniai szakpszichológus, részmunkaidő
- 1 félállású krízistanácsadó szakpszichológus
- 2 fő pszichológus, teljes munkaidő
- 1 fő gyógypedagógus, teljes munkaidő
- 1 fő gyógypedagógus, részmunkaidő
- 1 fő speciális tanár, teljes munkaidő
- 1 fő speciális fejlesztő, teljes munkaidő
- 2 fő adminisztrátor, teljes munkaidő
- 1 fő technikai munkatárs, részmunkaidő

Alapítványunk ösztöndíjával egy fő pszichológus kolléga vett részt kutatási feladatokban, valamint változó időtartamban önkéntes segítők is bekapcsolódtak munkánkba.

Az Autizmus Alapítvány Terápiás Centrumának munkájáról

Személyi feltételek

Az Autizmus Alapítvány Terápiás Centruma részben önköltséges alapon működő ellátó intézmény, mely az Autizmus Alapítvány Ambulanciájával szorosan együttműködve dolgozik. 2019. évben a Terápiás Centrumban egy állandó munkatárs mellett tíz, az Autizmus Alapítvány különböző részlegein dolgozó kolléga látta el a feladatokat (hat fő Autizmus Alapítvány Ambulancia, négy fő Autizmus Alapítvány Általános Iskola munkatársa), személyenként heti egy terápiás órát tartva. A terápiákkal kapcsolatos szupervíziót az Autizmus Alapítvány Ambulanciájának munkatársai látták el.

Működési idő

A Centrum heti öt munkanapon nyújtotta szolgáltatásait, nyitvatartása igazodott a közoktatási tanítási rendhez.

A TERC tevékenységei

2018. évben a szakemberek által megtartott terápiás órák:

	ellátott gyermek	ellátott felnőtt	óraszám
1 állandó munkatárs	29 fő	4	773 óra
10 óraadó munkatárs	12 fő	10 fő	310 óra
összesen	41 fő	14 fő	1083

(1) *Egyéni fejlesztés*, melynek célja a gyermekek/felnőttek speciális szükségleteihez alkalmazkodó beavatkozás mellett a szülők/hozzátartozók/szakemberek támogatása, oktatása ahhoz, hogy a hatékony módszereket otthoni, illetve óvodai és iskolai körülmények között is alkalmazni tudják.

A fejlesztő szobában a gyermekek számára (a felnőttekkel életkoruknak és egyéni szükségleteiknek megfelelő környezetben) olyan strukturált környezetet alakítottunk ki, amely elrendezésével, vizuális támogatással egyértelműen bejósolható színteret jelentett. A foglalkozások során autizmus specifikus módszereket alkalmazva tanítottuk a hiányzó készségeket, többek között: napirendhasználatot, önálló munkavégzést, tevékenységváltást, egyénre szabott kommunikációt, egyéni szükségleteknek megfelelő szociális készségeket, életkornak megfelelő, változatos tevékenységet.

A szülők elfogadták az általunk alkalmazott módszereket. Egyes családok lehetőség szerint a gyermek szükségleteihez módosították az otthoni környezetet. A megismert, jól működő technikákat, módszereket a terápiát végző pedagógus segítségével alkalmazták a mindennapi élethelyzetekben.

A jó képességekkel rendelkező fiatalok, felnőttek életvezetési problémáik megoldásában kaptak heti rendszerességgel vagy kéthetente segítséget a szakemberektől.

(2) *Kiscsoportos fejlesztések*

A foglalkozásokon elsősorban a szociális-kommunikációs készségek, az önismereti készségek, az beilleszkedést elősegítő társas készségek fejlesztésére fókuszáltunk az egyéni sajátosságok, szükségletek figyelembevételével.

A 2019-ben heti rendszerességgel négy, 2-4 fős csoport számára valósult meg csoportos foglalkozás. A terápiában részt vettek általános iskolás és középiskolás korú gyermekek.

(3) *Tanácsadás*

2019 évben több gyermek tanára, gyógypedagógusa, illetve gyógypedagógiai asszisztense kereste fel a Terápiás Centrumot abból a célból, hogy ismerkedjen a nálunk alkalmazott módszerekkel, és tanácsokat kérjen az adott gyermek intézményen belüli támogatásával kapcsolatban.

(4) *Egyéb*

A Centrum munkatársai oktatnak az Alapítvány által szervezett tanfolyamokon, képzéseken (alapozó, haladó, inkluzív, egynapos tréningek, szakirányú képzés), részt

vesznek pályázati munkákban valamint gyógypedagógiai hallgatók gyakorlatvezetésében.

Autizmus Alapítvány Nappali Ellátást Nyújtó Intézmény

Az intézmény alapfeladatai

Az Autizmus Alapítvány Nappali Ellátást Nyújtó intézménye terápiás jellegű ellátást biztosít. Feladata az autizmussal élő, támogatásra szoruló fiatalok modell-értékű nappali ellátása. Intézményünk jelenleg is hiánypótló szolgáltatásnak számít a hazai ellátórendszerben, akár a kiváló személyi feltételeket, akár az itt elérhető módszertani tudást és tapasztalatot tekintjük.

Az intézményben folyó munka célja, hogy az ide járó fiatalok a lehető legmagasabb önállósági szintjükre jussanak el a mindennapi élet színterein, és lehetőségeikhez mérten felkészüljenek a csoportból való továbblépésre – képességeik szerint munkába álljanak, felkészüljenek az egyéni szükségleteiknek megfelelően kialakított támogatott lakhatás és életvitel igénybe vételére, illetve családjuk támogatásától minél kevésbé fűggenek. Mindehhez nagyon fontos a családokkal való szoros együttműködés és folyamatos párbeszéd.

Személyi feltételek

A 2019-es év első felében személyi változás nem történt a munkatársak körében: 4 szakember dolgozott az intézményben- beosztásukat tekintve 1 fő intézményvezető-gyógypedagógus végzettséggel, 3 fő terápiás munkatárs: pedagógia szakos nevelőtanár, gyógypedagógiai asszisztens, dietetikus végzettséggel.

2019. októbertől szülei szabadságról visszatért a korábbi intézményvezető, okleveles szociális munkás végzettséggel, újra betöltve korábbi pozícióját, így jelenleg 5 fő dolgozik az intézményben: 1 fő intézményvezető és 4 fő terápiás munkatárs.

Munkatársaink közül ketten több mint 20 év tapasztalattal rendelkeznek az autizmussal élő felnőttek terápiájában, ez a rutin rendkívül nagy előny a szakmai problémák megoldása tekintetében. Fiatalabb munkatársaink jelenleg is gyógypedagógiai tanulmányaikat folytatják az egyetemen, autizmus szakon, az intézményvezető pedig a szociális ügyek intézésében járatos. Ennek köszönhetően az intézményben összehangolt team-munka folyik.

Tapasztalt munkatársaink tanfolyami trénerként, szupervízorként, és az Autizmus Alapítvány módszertani fejlesztéseiben munkacsoport tagként vesznek részt, így a közvetlen ellátásból származó gyakorlati tapasztalatok folyamatosan beépülnek a képzések, publikációk anyagába.

Minden évben kiemelt feladatnak tekintjük a gyakorlati oktatásban való részvételt. Intézményegységünkben a 2019-es évben is több mint 40 fő gyógypedagógus hallgatónak biztosítottunk gyakorló-helyet.

Továbbra is együttműködünk a többi egységgel a pályázatokhoz kapcsolódó, illetve egyéb feladatokban, melyet módszertani központunk lát el.

Ellátott fiatalok

Az intézményben ellátott fiatalok az autizmusban súlyosabban érintett személyek, akik esetében igen fontos az autizmus-specifikus ellátás, illetve a fejlesztés folyamatosága. A képességfejlesztés mellett nagy hangsúlyt kap a stressz és az esetleges viselkedésproblémák megelőzése és kezelése, a kiegyensúlyozott és tartalmas mindennapok biztosítása, valamint a felnőtt korhoz kapcsolódó egyéb területek fejlesztése.

A csoportot nagyrészt egymást jól ismerő, több éve együtt dolgozó fiatalok alkotják, de ebben az évben is történtek változások.

2019. szeptemberétől 3 fő ellátottunk lakóotthoni ellátást vesz igénybe, helyettük 2 új fiatal csatlakozott a csoporthoz, így jelenleg 12 fő az ellátotti létszám, akikkel 2 gondozási csoportban foglalkozunk.

Tárgyi feltételek

2019. nyarán az Autisták Országos Szövetsége DATA: Digitális autonómia-támogatás az autizmus spektrumon applikáció-, és szolgáltatás-fejlesztés c. pályázat keretében felújításra, átalakításra került intézmény-egységünk területe. Az átalakításkor nem csak a rossz állapotban lévő terek/berendezés cseréje volt a cél, már a tervezés során figyelembe vettük azokat a szempontokat, melyek jelentősen hozzájárulnak ahhoz, hogy az ellátást komfortos, modern, autizmus tekintetében akadálymentes helyszínen végezzük.

A nappali ellátás keretein belül végzett munkatevékenységek:

- papírmerítés, merítés előmunkálatai (doboz vágás, hámozás, papírtépés)
- nemezelés
- házimunkák (pl. terítés, mosogatás, mosás, takarítás)
- egyszerű irodai munkák (pl. fénymásolás, számítógépes adatbevitel)
- ajándéktárgy-készítés (pl. gyöngyből-nemezből készült ékszerek, merített papírból készült naptárak, jegyzetfüzetek, stb.)
- ház körüli munkák (pl. udvartakarítás, hólapátolás).

A fiatalok rugalmas időbeosztásban veszik igénybe az ellátást (napi 5-7 órában), képességeiknek, munkabírásuknak és a család igényeinek megfelelően. Napirendjüket úgy állítjuk össze, hogy egyéni szükségleteikhez, és lehetőség szerint a felnőttkor elvárásaihoz is igazodjanak, napjaik tevékenyen, hasznosan teljenek. A munka mellett nagy hangsúlyt fektetünk a szociális-és kommunikációs készségeket fejlesztő csoportos foglalkozásokra, a munkaviselkedés tanítására valamint a szabadidő hasznos eltöltésének gyakorlására. Fontos szempont a minél magasabb önállósági szint elérése.

Továbbra is kiemelkedő feladata az intézménynek a fiatalok a fizikai és szellemi jóllétének támogatása, valamint az egészséges életmódra-nevelés.

2018. szeptemberétől egy új mozgásformát vezettünk be. Azóta is heti rendszerességgel járunk a Suhanj! Alapítvány csoportos „spinning” foglalkozásaira, ahol a fiatalok és a pedagógusok együtt edzenek, egy külsős szakember irányítása mellett. 2019. októberétől 2 csoportra bontva, heti 2 alkalommal járunk edzeni, melyet a fiatalok nagyon kedvelnek.

Az eddig megszokottak szerint továbbra is minden héten részt vehetnek a fiatalok csoportos zenefoglalkozáson.

Ebben az évben is rendszeresen szerveztünk külső programokat (pl. séta, „kondi-park”, mozi látogatás, hagyományos adventi vendégség) és részt vettünk a fiatalok által várva-várt, 5 napos táborban Tatán, ahol már nagyon jól ismernek minket, a fiatalok otthonosan érezhetik magukat, így igazi nyaralást, kikapcsolódás jelent számukra.

A hagyományoknak megfelelően az idén is meghívást kaptunk a Budaörsi Illyés Gyula Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola karácsonyi vásárára, ahol mindig nagy szeretettel fogadnak bennünket, és érdeklődéssel várják műhelyünkben készített kézműves termékeinket.

Budapest, 2020. március 30.

Gájerné Balázs Gizella
szervezési- és gazdasági igazgató
Autizmus Alapítvány

Dr. Balázs Anna
főigazgató
Autizmus Alapítvány